



Marie Sundbom
marie.sundbom@varmdo.se
08-570 481 98
Enhetschef

Tjänsteskrivelse

Uppföljning och reviderad plan för hantering av små (enskilda) avlopp i Värmdö kommun

Förslag till beslut

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta att:

1. Anta handlingsplan för hantering av små avlopp i Värmdö kommun.
2. Överlämna handlingsplanen till kommunfullmäktige som redovisning av uppdraget i kommunfullmäktiges mål, 2012-10-03, punkt 71.
3. Till kommunfullmäktige hemställa om att målet ”inventering av avlopp 2020” förlängs till år 2025 utifrån redovisning i handlingsplanen för hantering av små avlopp i Värmdö kommun.

Ärendet

Kommunfullmäktige fastställde 2012-10-03, §167, punkt 71, ett mål om att inventering av alla enskilda avlopp i Värmdö kommun ska vara klara före utgången av år 2020 och nämnden gavs i uppdrag att redovisa en handlingsplan för hur detta ska uppnås.

Den 3 september 2013 antog bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden en handlingsplan för hur detta skulle uppnås. Handlingsplanen har aldrig återrapporterats i kommunfullmäktige. Tre år gått sedan nämndens beslut om handlingsplanen och det är dags att göra en uppföljning av erfarenheterna från inventeringarna och även föreslå en revidering av handlingsplanen från 2013.

Sammanfattning

Totalt räknar bygg- och miljöavdelningen på att 8000 enskilda fastigheter med eget avlopp är kvar att inventera i Värmdö kommun. Effekten av hittills utförda inventeringar har blivit en markant ökning av antalet ansökningar om nya reningsanläggningar. Det är positivt att ansökningar kommer in och hanteras men vi behöver tänka om för att kunna uppmuntra detta initiativ från fastighetsägarna.

En stor del av ansökningarna kommer in redan innan inventering har utförts. Under 2016 ökade det totala antalet ansökningar med ca 25%. Ökningen förväntas bli högre kommande år då fler fastigheter planeras för inventering kommande år. De ökade antalet ansökningar samt de uppföljningar som blir från inventeringsbesöken har tidigare inte tagits höjd för i planeringen.

Därför planeras ett ändrat arbetssätt där antalet hanterade avlopp per år blir fokus istället för antal inventerade. För att göra det enkelt föreslås mellanperioder/pausår då inga nya inventeringar utförs. Under dessa år läggs fokus på att ge tillstånd till nya anläggningar. Ett ändrat fokus och arbetssätt innebär även andra fördelar utöver att ansökningar hinner med att hanteras. Det ges mer tid och bättre förutsättningar för att hitta gemensamma lösningar samt att få en bra kvalitet och säker teknik på anläggningar som nu byggs för att hålla många år framöver.

En annan effekt när ansökningar inkommer innan utförd inventering är att avgiften för inventeringen uteblir. Detta har inte funnits med i beräkningarna innan. Med en ökad flexibilitet kan rätt fokus läggas på befintliga resurser.

Detta innebär enkelt räknat att efter 2023, istället för 2020, kvarstår 2000 fastigheter att inventera vilket resulterar i att inventeringarna blir klara tidigast 2025 (se bilaga). Kommunfullmäktiges mål, att inventeringen av enskilda avlopp ska vara klara innan utgången av 2020, saknar beslutsunderlag och analys.

Det bedöms därför skäligt att föreslå kommunfullmäktige att skjuta på målet till 2025 utifrån den erfarenhet, utvärdering och slutsats som framgår av handlingsplanen. Den föreslagna framskjutningen av målet gäller främst skärgården då i stort sett hela fastlandsdelen kommer vara inventerad inom 2-3 år. I beräkningen att inventeringen kan vara klar till 2025 ingår inte uppföljning av kommunalt anslutna områden. Det förutsätts också att bemanningen håller sig konstant. Beräkningen är i högsta grad teoretisk.

I takt med att kunskapen bland medborgarna ökar kommer troligtvis fler och fler att välja att ansöka om nytt avlopp innan inventering påbörjas. Att avlopps-lösningar tillkommer i samarbete med fastighetsägare samt har en hög funktion ligger i intresse för att skapa goda förutsättningar för en levande skärgård.

Åtgärderna av de små avloppen leder även till att Värmdö kommun kommer ett steg närmare i att uppnå de nationella miljömålen, som hav i balans, levande kust och skärgård och ingen övergödning. Detta är miljömål som alla tre är nedbrutna och beslutade på lokal nivå.

Va-rådgivningen kommer även framöver att vara en avgörande förutsättning för att klara av den mängd ansökningar som kommer att behöva hanteras och ge det stöd som fastighetsägare behöver. VA-rådgivning är enligt Havs- och vattenmyndigheten ett exempel på framgångs-faktorer för effektivare tillsyn.

En delaktighet i projekt som till exempel Race for the Baltic kan vara förutsättningar som ger öppning för nya och effektiva lösningar. Projektet kan också bli ett stöd för fastighetsägare som vill jobba med gemensamma lösningar.

Att också stödja fastighetsägarna i sitt val av nya anläggningar blir på så sätt en tydlig koppling till både Vision 2030 om ett hållbart Värmdö och Näringslivs-policyn där lokala arbetstillfällen ökar i takt med de givna tillstånden för nya anläggningar. Men kanske framförallt blir VA-rådgivningen en av Värmdö kommuns insatser för att vara med och rädda Östersjön.

Bakgrund

Enligt Havs-och vattenmyndigheten, som ansvarar för tillsynsvägledning för små avloppsanläggningar (dimensionerade för upp till 200 personer), släpper Sveriges små avlopp ut nästan lika mycket fosfor till haven (15%) som de större kommunala reningsverken (18%). Detta i relation till att de små avloppen nyttjas av 700 000 fastigheter medan de kommunala reningsverken nyttjas av åtta miljoner personer. Markretention har inte tagits hänsyn till i beräkningen men det kan ändå konstateras att de små avloppen bidrar starkt till övergödningen av våra sjöar, vattendrag och kustvatten. Det innebär också en risk för smitta om dricksvatten eller badvatten förorenas.

Värmdö har en omfattande satsning på VA-utbyggnad men denna kommer med en successiv utbyggnad fram till 2025 att lösa VA-frågan för bara en del av dagens små avlopp. Av de små avlopp som finns är det få som åtgärdas på frivillig väg. Oftast sker åtgärder i samband med en ansökan om bygglov eller att kommunen som myndighet ställer krav.

De senaste årens utförda inventeringar av små avlopp i Värmdö kommun visar att ca 75 % av de inventerade små avloppen är undermåliga och uppfyller inte kommunens krav gällande rening. Många av de små avloppsanläggningarna finns där vi har tunna jordlager och det är nära till havet vilket gör att näringsämnen och övrigt innehåll i avloppsvattnet snabbt transporteras ut och bidrar till övergödning av vatten. Samtidigt finns det ett stort tryck från fastighetsägare att permanent flytta ut i och utveckla fastigheter som ligger utanför kommunalt verksamhetsområde för VA.

Att inventera och åtgärda de små avloppen i Värmdö kommun är angeläget. Hur det ska gå till är upptaget i den handlingsplan som antagits av bygg- miljö- och hälsoskydds-nämnden. Målet att inventering av alla små avlopp i Värmdö kommun ska vara slutfört till 2020 är beslutat av kommunfullmäktige, i form av en beslutsmening i kommunfullmäktiges förslag till budget och taxor för 2013. Det finns inga uppgifter om vad målet grundar sig i eller hur det är framräknat.

Vad har hänt?

Ca 4000 fastigheters enskilda avlopp hade inventerats fram till och med 2013 (första inventering år 2001). Under 2014 inventerades 229 små avlopp (utskick till 298), 2015 inventerades 666 små (utskick till 951 st) och under 2016 inventerades 654 st (utskick 1200 st). Fram till och med 2025 kommer ett antal tusen fastigheter att få kommunalt vatten och avlopp enligt gällande översiktsplan. Antal fastigheter som i dagsläget inte är inventerade och inte kommer att få kommunalt vatten och avlopp innan 2025 är ca 8000 fastigheter.

Det fanns en osäkerhet kring hur inventeringarna skulle finansieras till en början då det inte kom något beslut i kommunfullmäktige om budgetförstärkning för att uppfylla antaget mål. Detta har inneburit att inventeringsarbetet ökades på i antal först under 2015 och 2016 då det ansågs att finansiering inte kunde inväntas utan det skulle självfinansieras.

Antal inventerade fastigheter blev även under 2015 och 2016 färre än planerat bl.a. då många valde att ansöka om ny anläggning redan innan inventeringen påbörjades.

Totalt blev det under 2016 ett bortfall på 46 % från de 1200 planerade inventeringarna, som till hälften berodde på att ansökan inkommit innan inventeringsbesöket. Detta resulterade i en markant ökning i antalet ansökningar som kunnat debiteras i den utsträckning som de har handlagts, men inventeringsavgiften uteblev vilket innebär ca 2 miljoner i uteblivna avgifter då inventeringsavgiften är på 4200 kr. Eftersom antalet ansökningar ökat har en del av denna summa hämtats in i den vanliga handläggningsavgiften för ett tillstånd. En tjänst som inventerare har delvis arbetat med handläggning under 2016.

Inventeringar har under åren till allra största del utförts via platsbesök i fält. De flesta inventeringarna har följts upp i form av kravbrev och därefter åtgärder på befintlig anläggning eller ny godkänd anläggning.

I inventeringsarbetet har strategin hittills varit att fokusera på att bli klara med fastlandets inre delar genom att inventera områden och fastigheter som tidigare lämnats kvar av olika anledningar. Avdelningen har de senaste åren arbetat ännu mer intensivt med kartstöd för att få ut behövlig information inför inventeringarna. Bilaga 1 visar vilka områden som är kvar.

Under inventeringen kan det ske ett bortfall av fastigheter. Främsta anledningarna är att fastigheten har ett tillstånd som är max 5 år gammalt eller har inkommit med en ansökan om nytt avlopp innan inventeringen sker. Under 2016 var detta bortfall högt i förhållande till tidigare år, i genomsnitt ca 46%. En orsak till detta kan vara att fastighetsägare har fått mer och kanske ännu tydligare information men också att det har skett en allmän kunskaphöjning i ämnet på grund av t.ex. artiklar i tidningar.

Inför framtagandet av handlingsplan 2013 tog Ecoloop fram en rapport "Vem ska åtgärda avloppen" för att visa exempel på hur vi skulle nå i mål med att åtgärda våra små avlopp i Värmdö kommun.

Utredningen visade bland annat på följande 5 punkter som också var uppe i inventeringsplanen 2013:

1. *Förslag på att tillsätta en kommunal VA-rådgivare. En rådgivning som inte har en myndighetsfunktion och därmed lättare skulle kunna hjälpa fastighetsägaren med ansökan och information om vilka krav som ställs i kommunen.*

Sedan 2014 finns funktionen VA-rådgivning i kommunen och det är ett konsultföretag som utför uppdraget i dialog med bygg- och miljöavdelningen. De har per oktober 2016 hanterat 856 ärenden som inneburit 1148 samtal/mejl till kommunen. Rådgivningen är mycket uppskattad av både fastighetsägare och inspektörer då den verkligen fyller ett tomrum. Inspektörerna kan i sin myndighetsfunktion inte gå in på hjälp med lösningar på samma sätt som rådgivarna kan. Det hänvisas idag till rådgivningen vid i stort sett alla kontakter med fastighetsägare i samband med inventering. Va-rådgivningen är en förutsättning för att åtgärdstakten för små avlopp ska öka. Va-rådgivningen finansierades under år 2014 och 2015 av skattefinansierade medel. Pengar har i samband med budgetarbetet äskats för fortsatt finansiering inför 2016 och 2017, dock uteblev medlen i budgeten som antogs i kommunfullmäktige.

2. *Att kunskapen om enskilda avlopp hos fastighetsägare är relativt låg.*

Bygg- och miljöavdelningen tog fram en broschyr inför inventeringen 2014. Denna broschyr har skickats ut tillsammans med den inspektionsrapport som fastighetsägaren får efter det att inventeringen har utförts.

För att öka kunskapen hos enskilda fastighetsägare har kommunen information om små avlopp på sin hemsida. Det finns information vad som är ett godkänt avlopp, information om inventeringen och information om vart man kan vända sig för rådgivning av enskilt avlopp. Det finns även en FAQ (frequently asked questions), där fastighetsägare kan se vanliga frågor och svar om små avlopp.

3. *Att den interna samverkan kan bli bättre inom kommunen.*

För att öka den interna samverkan mellan bygg- och miljöavdelningen och samhällsbyggnadsavdelningen har man haft regelbundna gemensamma möten mellan miljöenheten och Va- enheten. Inför varje års inventering stämmer bygg- och miljöavdelningen av med samhällsbyggnadsavdelningen om det har skett några förändringar gällande utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp. Just nu pågår en sådan avstämning. En dialog finns även med planenheten, se nedan.

4. *Det behövs en tydlig strategi och bra information för att ge ett ökat förtroende för kommunen.*

Kommunen har informerat om inventeringen i Nacka/Värmdö posten, Mitt i Värmdö och Svenska dagbladets ”Rädda Östersjön”. Avdelningen upplever att det idag är ”allmänt känt” att det pågår inventeringar av små avlopp i kommunen och kunskapen blir allt större i hur man kan agera som fastighetsägare. Det finns

en pågående dialog med VA-entreprenörer där bl.a informationsmöten är ett inslag. Arbetet med information fortsätter, se nedan.

5. Att fastighetsägarna behövde mer tid för åtgärder.

Fastighetsägarna i Värmdö kommun får idag ca 3 år på sig att åtgärda sitt avlopp. Upplägget tas i flera steg. Först får fastighetsägarna ett (fr.o.m. 2017) eller två informationsbrev om inventering och att just deras fastighet kommer att inventeras samt en svarsenkät. Fastighetsägaren får då mellan 3- 6 månader på sig att inkomma men ny ansökan om de vet med sig om att de har ett bristfälligt avlopp och har då möjlighet att slippa avgiften för inventeringen. Efter det att fastighetsägaren har mottagit inspektionsrapporten har de ca 3-6 månader på sig att inkomma med ansökan beroende på årstid. När fastighetsägaren har fått tillståndet har de 2 år på sig att färdigställa avloppet. Det finns ingen statistik på detta, men upplevelsen på avdelningen är att dessa åtgärder har ökat förståelsen och förtroendet hos fastighetsägarna som får besök.

Information om den långsiktiga planeringen för inventering planeras att läggas ut på hemsidan inför 2017 års inventeringar.

Ytterligare information till invånare

Det pågår ett arbete i att gå ut med information till fastighetsägare efter avslutad inventering. Detta skulle vara i form av en uppföljning i hur långt ett område har kommit i sitt åtgärdande gällande att förbättra sina avloppsanläggningar. Visionen är att på ett mer digitalt sätt som invånare kunna ta del av hur inventeringen fortskrider. I nuläget är detta på idéstadiet så det finns inga färdiga upplägg att presentera för hur en sådan information skulle se ut.

Effekter av inventering vid planläggning

Efter att krav har ställs på små avloppsanläggningar har det dykt upp initiativ att söka för att koppla på sig på den kommunala spillvattenledningen. Vissa söker enskilt för varje fastighet om kommunens ledning ligger nära. Om avståndet är stort till kommunens ledning kan ansökan omfatta ett större lokalt och gemensamt VA-projekt med ett omfattande enskilt ledningsnät. Initiativet uppstår oftast då fastighetsägarna ställs inför höga kostnader med en enskild lösning. Oftast kan inte planarbetet prioriteras för dessa områden. VA byggs då ibland ut utan att föregås av planläggning.

Fördelarna med det tillvägagångssättet är bl.a att det är en miljömässigt motiverad lösning och kanske även ekonomiskt motiverad. Nackdelarna är att planläggningen av området uteblir. Frågor som trafiksäkerhet (gångbanor, GCM-vägar), dagvatten och samhällsservice (skolor, förskola, grönområden) blir bristfälligt utrett och det blir en osäkerhet kring hanteringen bygglov.

Det pågår sedan hösten 2016 ett arbete mellan berörda avdelningar och nämnder i hur denna fråga ska lösas på bästa sätt.

Nuläget och fortsättning

Områden som planeras att inventeras - skärgården nästa

För att redovisa vilka områden som kommer att byggas ut med kommunalt vatten och avlopp har uppgifter hämtats från kommunens översiktsplan, 2010-2030. I samarbete med kommunens VA-enhet har informationen i översiktsplanen verifierats och studerats mer i detalj för att undvika att inventeringar planeras i områden dit kommunalt vatten och avlopp kommer inom snar framtid.

I områden där kommunalt vatten och avlopp enligt översiktsplan kommer att byggas ut efter 2025 alternativt där det saknas information om kommunalt VA kommer att byggas, planerar bygg- och miljöavdelningen fortfarande för inventering av de små avloppsanläggningarna i området.

Se bilaga 2 för vilka områden som planeras att byggas ut med kommunalt vatten och avlopp.

Utifrån denna information planeras följande tre typer av områden för inventering av små avlopp:

1. Kommunalt vatten och avlopp är planerat, men inte inom en överskådlig framtid (efter 2025). Ca 1550 fastigheter, Ingarö och Fågelbro och "inre skärgård". Brunmarkerat område i bilaga 2.
2. Fastland, där kommunalt vatten och avlopp är inte planerat alls. Ca 1650 fastigheter; norra och delar av södra Djurö samt norra Värmdö. Ofärgat område på fastlandet i bilaga 2.
3. Skärgården där kommunalt vatten och avlopp är inte planerat alls. Ca 4650 fastigheter, alla fristående är förutom "inre skärgården". Ofärgat område i skärgården enligt bilaga 2.

Med stöd av kartdatabaser har det gjorts en mer detaljerad beräkning än den som gjordes 2013 där alla fastigheter i Värmdö kommun som har en byggnad har identifierats. Detta har resulterat i fler antal fastigheter, med potentiellt behov av enskilt avlopp, än vad som tidigare har räknats på.

Upplägg och konsekvenser

Skärgården har inte inventerats alls hittills med undantag av delar av Möja. Det finns 5042 fastigheter med byggnad ute på öarna (ej fastland men inklusive inre skärgård). Vi behöver starta upp inventering i skärgården för att få bättre kunskap om vad som eventuellt kan påverka inventerings- och åtgärdstakten ute på öarna. Därmed lämnar vi tidigare prioritering att gå inifrån och ut och börjar inventera skärgården redan 2017.

Genom att börja inventera skärgården samtidigt som vi avslutar inventeringarna på fastlandet kan andra förutsättningar som påverkar inventeringstakten eller åtgärdsresultatet identifieras. Tar det längre tid att åtgärda ett avlopp ute i skärgården? Behöver kraven revideras om tillgängligheten är sämre? Att påbörja

skärgårdsinventering kan också ge fördelen att belastningen på entreprenörerna blir mer utspridd vilket kan underlätta åtgärdstakten.

Att tidigarelägga skärgårdsinventeringen innebär att några delar av fastlandet kommer att inventeras senare än tidigare planerat. Förutom den inre skärgården (öar insprängt mellan fastland) samt ca 1200 fastigheter som planeras att inventeras under 2017 kommer detta att gälla fastigheter som inte ligger med i plan för kommunalt avlopp överhuvudtaget.

Konsekvenser - tid

Skärgården har ur ett inventeringsperspektiv andra förutsättningar än fastlandet bl.a. med anledning av

- Det tar längre tid att ta sig ut i skärgården
- Väl ute på öarna tar det längre tid att ta sig mellan fastigheterna på grund av tillgänglighet och avstånd. Vissa fastigheter går att nå från promenadstigar på land medan vissa endast kan nås med båt.
- Ute i skärgården finns ibland ett behov av att inventerarna går två och två. Detta för att underlätta hantering av utrustning samt att ha en kollega med i fall något oförutsett händer på platser där det kan vara svårare att få hjälp. Redan idag inventeras vissa områden med gemensamma besök. Bedömningen är att det tjänas in så mycket tid på att kunna samköra viket innebär att det inte alls tar dubbelt så lång tid, utan t.o.m. kan gå på ett ut i vissa områden.
- Det finns viss erfarenhet som visar att avloppslösningar på en del fastigheter ute i skärgården (företrädesvis de mer otillgängliga) inte är så avancerade p.g.a. en enklare standard. Detta gör att det går fortare att inventera när man väl är på plats.

Av ovanstående anledningar finns risken att inventering av fastigheter i skärgården inte kan räknas bli 300 fastigheter per handläggare/år (exkl. bortfall) utan vi räknar med lite mindre antal fastigheter, ungefär 1/3 mindre.

Idag får fastighetsägare 6 månader på sig att komma in med förslag på ny eller reviderad lösning om deras anläggning brister. Inom två år ska de ha åtgärdat sin anläggning.

Konsekvenser- kostnader

Det är vanligtvis dyrare att anlägga enskilt avlopp ute på öarna än på fastlandet. Anledningen är oftast att det behövs fraktas ut maskiner och material. På vissa öar finns inga bilvägar vilket innebär att transporter endast kan ske via båt eller helikopter.

Om det finns en brist på entreprenörer kan det också driva upp priserna.

För avdelningen är det dyrare att inventera ute på öarna i jämförelse med fastlandet där inventerarna kan köra i egna hyrbilar.

Konsekvenser- miljö

När åtgärder väl görs ute i skärgården är det extra angeläget att anläggningarna blir robusta eftersom det finns risk att det dröjer innan uppföljning eller revidering

av anläggningar sker. Det saknas tillräckligt robusta anläggningar för bad-disk- och tvättvatten (BDT) idag. Det kan innebära att valet istället blir att lika gärna installera en fullskalig WC och BDT-avloppsanläggning vilket kan innebära en större miljöpåverkan i jämförelse med enklare BDT-lösningar. En fullskalig WC och BDT-anläggning ökar vattenförbrukningen vilket inte är lämpligt då det råder brist på grundvatten i många områden.

Förutsättningarna att anlägga BDT-avlopp med de krav som ställs på fastlandet kan dock vara oskäligt på stora delar ute i skärgården. De topografiska och geologiska förutsättningarna är betydligt sämre. Detta kan medföra att miljönyttan inte blir så stor i förhållande till den påverkan av vad anläggandet innebär. Att ta ut maskiner på öar samt att anlägga enskilt avlopp kan påverka naturmiljön och strandskyddet. Om anläggandet kräver att naturgrus eller stenkross fraktas ut i stora mängder påverkar detta resurshållningen.

Det är ändå viktigt att alla små avlopp inventeras då även BDT-avlopp kan påverka eventuella vattentäkter. Då det ofta är tunna jordlager ute på öarna finns risk att avloppsvattnet transporteras snabbt och långt utan rening.

Beroende på husets nyttjande och faciliteter kan det ställas olika krav på typ av anläggning. För ett hus med moderna faciliteter finns skäl att ställa krav på en robust avloppsanläggning som uppfyller hög skyddsnivå. För ett fritidshus med enklare standard med till exempel handdisk och handfat för torrtoalett samt långt till dricksvattentäkt kan det vara skäligt med enklare reningsanläggningar.

Klarar vi 2020?

Följande punkter kan innebära störningar i upplägget enligt ovan:

1. Det finns en ”ryggsäck” med uppföljningar från tidigare års inventeringar som måste handläggas och avslutas.
2. Inventeringarna mynnar ut i ett stort antal nya ansökningar som ska hanteras av handläggarna. Hinner inte handläggarna med måste inventerarna hoppa in som handläggare.
3. De områden som ansluts till kommunalt vatten och avlopp behöver också inventeras. Anledningen är att alla fastighetsägare inte väljer att koppla på sig och istället har kvar en gammal, oftast dålig, avloppsanläggning. Sådana uppföljningar behöver ske periodvis och tiden för detta finns inte planerad för än.
4. Det saknas tillgång till entreprenörer. Enligt de entreprenörer som verkar i skärgården och som avdelningen varit i kontakt med är åsikterna lite delade kring huruvida denna mängd små avlopp kommer hinnas med att åtgärdas på ett bra sätt eller inte.
5. Gemensamma lösningar som tar längre tid än vad normalt ett anläggande av enskild anläggning skulle göra.
6. Att det blir ett gap i personalstyrkan då folk slutar och innan nya medarbetare har lärt upp sig.

Eftersom inventeringstakten har ökat de senaste tre åren har vi redan sett en ökning i antalet ansökningar. För 2016 planerades det för 750 ansökningsärenden. I september hade det kommit in ca 800 ansökningar och det planeras för minst

1100 ansökningsärenden under 2017. För att klara av att hantera antalet ansökningsärenden under 2016 har enheten valt att prioritera om vilket inneburit färre inventerade fastigheter än planerat.

Det kommer också fortsättningsvis komma perioder då antalet ansökningar blir för högt för de antal handläggare som finns på plats och då behöver inventerare gå in och hjälpa till med handläggningen. För vissa delar av skärgården kan arbetet läggas upp så att den som inventerar också handlägger ansökan.

De inventeringsärenden som av olika anledningar inte blir avslutade inom innevarande år kommer behöva följas upp. Detta gäller inventeringsärenden som inte resulterar i en ansökan utan åtgärder som ska följas upp. Det kan även gälla ärenden där bedömningen som gjordes vid inventeringen har överklagats.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår avdelningen ”pausår”, det innebär att inga inventeringar utförs ett år i syfte att hinna ikapp med antalet ansökningar och uppföljning av äldre inventeringsärenden. Se upplägg i bilaga 3.

Framöver kommer inventeringarna framförallt ske i områden dit kommunalt vatten och avlopp inte alls finns planerat för i nuläget. Lösningar för dessa fastigheter kan då komma att bli att bilda samfällighetsföreningar och lösa vatten och avlopp gemensamt. Att skapa gemensamma lösningar tar normalt längre tid än enskilda lösningar men det kan vara värt att vänta med inventeringar och/eller krav på åtgärder tills de boende har sett över och förhoppningsvis landat i en gemensam lösning. Genom att ge fastighetsägarna mer tid kan vi förhoppningsvis skapa ett bra samarbete med fastighetsägarna vilket i sin tur kan leda till bättre och mer hållbara lösningar. Enligt Värmdös vision 2030 består framtiden av moderna, miljösmarta och kretsloppsanpassade enskilda *och* gemensamma anläggningar för vatten och avlopp.

Förslag till ny förordning

Ett förslag till ny förordning om små avlopp har lämnats av Havs- och vattenmyndigheten till regeringen den 9 september 2016. Avsikten är att förtydliga regelverket kring små avloppsanläggningar, öka rättssäkerheten, samsynen och effektiviteten i kommunernas arbete med prövning och tillsyn samt säkerställa avloppsanläggningarnas funktion.

Förändringar som föreslås är att kravet på rening av fosfor skärps i områden med övergödningsproblem och särskilt känsliga områden pekas ut. Det ska bli enklare för fastighetsägaren att veta vilken anläggning som kan accepteras på en viss plats. Förslaget innehåller även krav på certifiering av de som anlägger avloppsanläggningar samt krav på opartisk kontroll vid nyinstallation och kontinuerlig kontroll av nya anläggningar i drift.

Inför och när förordningen träder i kraft är det viktigt att enheten får den tid och resurser som krävs för att implementera den nya förordningen i Värmdö kommun på bästa möjliga sätt. Troligtvis kommer arbetssätt behöva ändras utifrån de nya kraven som ställs i förslaget till ny förordning.

Race for the Baltic

Race for the Baltic är ett initiativ/en plattform med syftet att rädda Östersjön. Initiativtagaren Niklas Zennström menar att eftersom Östersjön snart är död på riktigt agerar vi aktivt varje dag genom att vara passiva och inte bry oss. Han har räknat på att det utöver miljövinsten även finns en stor ekonomisk vinst i att rädda Östersjön. Värmdö kommun är delaktiga i projektet och därmed förmånen att få ta del av olika aktörers hjälp i att rädda Östersjön, tex teknisk och finansiell hjälp.

Planen är att det ska anställas en projektledare för att jobba med Race for the Baltic. Exempel på projekt som har diskuterats är; stöttning i att hitta gemensamma lösningar, upplägg i tömning av fosforfällor, uppföljning av befintliga anläggningar och testanläggningar.

Värmdö kommuns engagemang i detta projekt behöver samverka med målet Inventering av enskilda avlopp. Uppkomna initiativ bör därför stöttas av bygg- miljö- och hälsoskyddsnämnden genom att exempelvis invänta ett initiativ och vänta med inventering eller krav på åtgärder.

Förutom miljövinsten blir näringslivet i Värmdö kommun en stor del i detta projekt vilket är positivt då det tydligt framgår i näringslivspolicyn att Värmdös lokala både nuvarande och framtida näringsidkare är viktiga för kommunen.

Inventering av områden som får/fått kommunalt vatten och avlopp

I områden där kommunalt vatten och avlopp har dragits fram har bygg- och miljöavdelningen i samarbete med samhällsbyggnadsavdelningen kommit överens om att göra uppföljande inventeringar. För de fastigheter som inte har kopplats till det kommunala nätet ställs krav på att framgrävning och påkoppling ska ske. Enligt tidigare erfarenheter kommer troligtvis ca 15 % av de som har fått tillgång till kommunalt vatten och avlopp inte ansluta sig om inte bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer krav. Det innebär att bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer att behöva bedriva tillsyn på ca 1000 fastigheter fram till år 2020 som har fått kommunalt vatten och avlopp.

Resurser

Vid pågående inventering räknas det med 400 fastigheter per inventerare och år (ca 300 i skärgården). Vi räknar med ett bortfall på 25% eller mer, t.ex. i de fall där fastigheter har anläggningar yngre än 5 år eller inkommer med en ansökan om ny anläggning innan inventeringsbesök genomförs. Om bortfallet blir större än 25% är planen att täcka upp det med ytterligare områden som vi kommer att ha som reserv för varje år (kommande års inventeringsområden).

Personalstyrkan inför 2017 planeras till 5 inventerare och 7 handläggare.

Antal ansökningar som kommer in i dagsläget, med den ökningen som varit under 2016, kan inte hanteras av nuvarande styrka på handläggarsidan. De flesta ärendena tar 8 timmar * 1000 ärenden= 8000 timmar delat på 7 handläggare. Varje handläggare har 1200 timmar i verksamhetsplanen (siffror från Sveriges kommuner och landsting).

Utöver ansökningsärenden för enskild avloppsanläggning hanteras slam- och kompostdispenser, klagomål, remisser, yttranden, överklagningsärenden, uppföljningsärenden av exempelvis utgångna tillstånd. I dagsläget är bedömningen att handläggarna har för mycket pågående ärenden per person vilket, förutom att handläggningstider riskera att öka, även kan påverka personalens arbetsmiljö med allt vad det innebär.

Det finns därmed ett behov att minska på inventeringstakten. Att anställa konsulter eller projektanställa inventerare kan lösa inventeringen men det löser inte inkomna ansökningar. Det är svårare att projektanställa handläggare. Att anställa fler tillsvidareanställda medarbetare kan innebära svårigheter då det inte går att säga att det finns arbete i samma utsträckning efter att inventeringen är slutförd.

BYGG- OCH MILJÖAVDELNINGEN

Bilagor

1. Karta över kvarvarande område att inventera
2. Kartbilaga- förändringsområden (utdrag ur ÖP)
3. Dokument resurser och planering- exceldokument